

کتاب‌شناسی جامعه‌شناسی دوران کودکی

• باری تورن - دانشگاه برکلی کالیفرنیا

bthorne@socrates.berkeley.edu

ترجمه علیرضا کرمانی

۱- بررسی کلی راجع به حوزه مورد مطالعه

۱-الف) جهت‌گیریهای آغازین

John Modell, "How may children's development be seen historically?" *Childhood* 7 (2000): 81-106

Hanne Haavind, "Contesting and recognizing historical changes and selves in development:

Thomas Weisner (ed.), *Discovering Successful Pathways in Children's Development* (forthcoming).

۱-ب) بررسیهای مفهومی (دوران کودکی)

در این زمینه می‌توان به منابع زیر اشاره کرد:

Allison James, Chris Jenks, Alan Prout, *Theorizing Childhood*. (Polity Press, 1998)

این کتاب یک خلاصه و بررسی به روز از واقعیات این حوزه است که با تأکید بر نظریه اجتماعی نوشته شده است و دارای فصلی بسیار خوب درباره کودکان کارگر است.

Allison James and Alan Prout, eds., *Constructing and Reconstructing Childhood*, 2nd ed. (Falmer Press, 1997).

در این کتاب بخش معرفی که توسط نویسنده (در چاپ نخست آن در سال ۱۹۹۰) نوشته شده است متنی تأثیرگذار در تغییر و تحولات این حوزه بوده است. این متن شامل یک مقاله جالب با موضوع «روان‌شناسی و ساختمان فرهنگی نیازهای کودکان» است. برخی از دیگر بخشهای این کتاب در جاهای دیگر همین کتاب‌شناسی ذکر شده‌اند.

Chris Jenks, *Childhood* (Routledge - "key ideas" series, 1996).

در این کتاب راه‌های مختلف تفکر درباره کودکان به وسیله یک جامعه‌شناس بریتانیایی از منظر فلسفی بررسی شده است. نویسنده برای اولین بار در یک مقدمه جالب که برای معرفی چاپ اول کتاب جامعه‌شناسی دوران کودکی: قرائت‌های اساسی (The Sociology of Childhood: Essential Readings) نوشت و توسط انتشارات بتسفورد لندن منتشر شد به نظریه‌پردازی در این باره پرداخته است.

Berry Mayall. *Towards a Sociology for Childhood: Thinking for Children's Lives* (Open University Press, 2002).

این کتاب یک بررسی جدید توسط یک جامعه‌شناس بریتانیایی است و بر دیدگاهها و عملیات کودکان تأکید دارد و به ترسیم خطوط ارتباط این نظریه و دیدگاه‌فمینیستی می‌پردازد.

Leena Alanen and Berry Mayall, eds., *Conceptualizing Child-Adult Relations* (Falmer, 2001).

این کتاب شامل مجموعه‌ای از تحقیقات و مقالات انتقادی است که به

مقدمه مترجم

کتاب ماه علوم اجتماعی را بیشتر نشریه‌ای در نقد و بررسی کتاب می‌شناسیم و این خصوصیت در ویژه‌نامه‌های آن حتی بیشتر هم به چشم می‌آید. اما چنانکه مشاهده می‌شود بخشی از این ویژه‌نامه به چیزی اختصاص یافته که نه نقد کتاب است و نه معرفی آن، در قالب‌های متعارفی که از کتاب ماه علوم اجتماعی شاهد بوده‌ایم. «کتاب‌شناسی جامعه‌شناسی دوران کودکی» اگرچه بیشتر وجه اطلاع‌رسانی دارد اما به نظر می‌رسد که به هیچ وجه ضرورت انتشار آن در این ویژه‌نامه کمتر از سایر مقالات و معرفیها نباشد و در شرایط موجود جامعه‌شناسی دوران کودکی و کودکان در ایران به نظر می‌رسد که از ضروری‌ترین کارها نیز باشد.

انتشار چنین مطلبی را می‌توان در حکم یک نوع بررسی فشرده از فعالیتهای انجام شده در این حوزه تلقی کرد که آگاهی از آن برای هر فرد علاقه‌مند ضرورت دارد.

اطلاعات این کتاب‌شناسی در پنج بخش تنظیم شده است. در هر بخش تهیه‌کننده سعی کرده است تا مهم‌ترین منابع موجود را معرفی و در صورت لزوم اطلاعات جانبی را نیز اضافه نماید. بخش اول بیشتر دربرگیرنده منابعی است که در تثبیت و معرفی این حوزه نوشته شده‌اند و اغلب نیز دربرگیرنده جهت‌گیریهای آغازین، بررسیهای مفهومی مطالعات مربوط به نسلیها و سنخهای سنی است. در بخش دوم منابع مربوط به تاریخ انسان‌شناسی و جغرافیای دوران کودکی و در بخش سوم منابع مرتبط با دیدگاههای کلان و مقایسه‌ای دورانهای کودکی معرفی شده‌اند. اما کتابهای معرفی شده در بخش چهارم بر خلاف بخش سوم به مطالعات کیفی و رویکردهای خردنگرتر نظیر کنش متقابل اختصاص یافته است. کنشهای متقابل کودکان در مکانهای آموزشی، محله‌ها و بازیهای آنها از عمده محورهای موضوعی این بخش است. و سرانجام بخش پنجم این کتاب‌شناسی به معرفی چند کتاب عمده درحوزه روش تحقیق در جامعه‌شناسی کودکان می‌پردازد.

گفتنی است که بخشهایی از این کتاب‌شناسی به دلیل محدودیت حجم اختصاص یافته به ویژه‌نامه حذف شده است. هدف از انتشار این کتاب‌شناسی در مرحله اول معرفی «جامعه‌شناسی دوران کودکی و کودکان» است و در مرحله دوم نشان دادن فاصله‌ای است که بین وضعیت فعلی این رشته در دنیا و در کشور ما موجود است. باشد که آگاهی به این عقب‌ماندگی انگیزه‌ای باشد برای التفات صاحب‌نظران به کودکان، دوران کودکی و جامعه‌شناسی دوران کودکی در ایران.

۵۰

کتاب‌های
علوم اجتماعی
شماره‌های ۱۰۰-۱۰۱-۱۰۲
بهمن، اسفند، فروردین
۱۳۸۴-۸۵

Hermann Kruger, eds., *Childhood in Europe: Approaches, Trends, Findings* (Peter Lang publishing, 2001).

این کتاب شامل مجموعه‌ای از مقالات بسیار مهم است که به ارائه گزارشی از وضعیت مطالعات دوران کودکی در فرانسه، آلمان، سوئد، لهستان، نیوزیلند، ایتالیا، ایالات متحده و دانمارک می‌پردازد. در میان این مقاله‌ها من مقاله مشترک بویس - ریمنوند را که «خانواده‌های توافقی» نام دارد بسیار دوست دارم.

Michael G. Wyness, *Contesting Childhood* (Falmer, 2000).

این کتاب که حاصل کار یک جامعه‌شناس بریتانیایی است از مطالعات دوران کودکی به منظور آزمایش معضلات سیاسی همچون محدودیت‌های محافظت از کودکان، فردی کردن تحصیل و دوران کودکی و شهروندی استفاده می‌کند.

Enid Schildkrout, "Age and gender in Husa society: Socio-economic roles of children in urban Kano," in Jean LaFontaine, ed., *Sex and Age as Principles of Social Differentiation* (Academic Press, 1982), pp. 109-137.

R. Stainton-Rogers and W. Stainton-Rogers, *Stories of Childhood: Shifting Agendas of Child Concern* (London: Harvester Wheatsheaf, 1992).

در این کتاب نویسنده انواع مختلف کودکان و دوران کودکی را به وسیله داستان‌هایی از روان‌شناسی رشد، تاریخ، جامعه‌شناسی زیستی، سازه‌گرایی و مباحث مربوط به علایق کودک (به طور مثال مباحث مربوط به سوءاستفاده‌های جنسی) مورد بررسی قرار می‌دهد.

Barrie Thorne, "Re-visioning women and social change: Where are the Children?" *Gender & Society*, 1(1987): 85-

کشف فرآیندهای مرتبط با «نسل‌سازی» (واژه‌ای که به وسیله یک جامعه‌شناس فنلاندی برای اشاره به اعمالی که از طریق آنها یک فرد از یک «بچه» به «غیربچه» تبدیل می‌شود وضع گردید) می‌پردازد.

Martin Woodhead and Heather Montgomery, eds., *Understanding Childhood: An Interdisciplinary Approach* (published jointly by The Open University in London and Wiley, 2002).

این کتاب اولین جلد از یک مجموعه کتاب‌های درسی چهارجلدی است که برای دوره‌های آموزش دانشگاهی از راه دور دوران کودکی و مطالعات جوانان چاپ شد (جلدهای بعدی که به زودی منتشر خواهند شد عبارت‌اند از: «دوران‌های کودکی در متن»، «جهان‌های فرهنگی کودکان» و «دوران‌های کودکی در حال تغییر: محلی و جهانی»). این کتابها براساس آخرین پژوهش‌ها و با تصاویر و مثال‌های زنده نوشته شده است. برای دسترسی به جزئیات بیشتر با دوره‌های آموزش از راه دور درخصوص دوران کودکی و سایر برنامه‌های مرتبط با دوران کودکی و مطالعات جوانان می‌توانید به این آدرس مراجعه کنید:

www.open.ac.uk/courses

Diana Leonard, "Persons in their own right: Children and sociology in the UK," in Lynne Chisholm et al, eds., *Childhood, Youth and Social Change: A Comparative Perspective* (Falmer, 1990).

این کتاب در موضوعات «کودکان» و «خانواده‌ها» بسیار روشنگر است و مباحثی چون بحث درباره کار کودکان و الگوهای مصرف در آن گنجانده شده است.

Julia Brannen and Margaret O'Brien, eds., *Children in Families* (Falmer, 1996).

این کتاب شامل مقالاتی از یک کنفرانس بین‌المللی است که به منظور گنجاندن «جامعه‌شناسی دوران کودکی» در حوزه گسترده جامعه‌شناسی خانواده برگزار شد (حوزه‌ای که دیدگاه‌های کودکان به طور تعجب‌آوری غایب بوده‌اند). همچنین بخش معرفی کتاب که به وسیله ویراستاران تهیه شده است بر این مسئله متمرکز شده است.

Jens Qvortrup, ed., *Childhood Matters* (Aldershot, UK: Avebury, 1994).

این کتاب مجموعه مقالاتی است حاصل همکاری جمعی از جامعه‌شناسان اروپایی در یک مطالعه تطبیقی درباره دوران کودکی (بخش ۵ را ببینید). در میان این مقالات، مقاله «جودیت انو» با عنوان «زمان برای کودکان است یا بزرگسالان؟»، مقاله «دیوید اولد من» با عنوان «رابطه کودک بزرگسال به عنوان روابط طبقاتی» و مقاله «ایور فرونتز» با عنوان «ابعاد دوران کودکی» بسیار جالب‌اند.

Manuela Du Bois-Reymond, Heinz Sunker, and Heinz-

جنسیت، نژاد و روابط جنسی) گسترش محدودی داشته است اما ساختار و معانی آن در خلال زمان متغیر بوده است. چرا پیرشناسی، مطالعه سالمندان، این قدر متمایز از مطالعات اجتماعی در حوزه جوانان است؟ چرا اغلب مواقع، مفاهیم بزرگسالی پررنگ‌تراند؟ ساختار بندی سنی نهادها نیازمند توجه بیشتر (در مقایسه با درجه بندی سنی در ارتش و دانشگاه) در ارتباط با ساختارهای نژادی، جنسیتی و روابط جنسی است. ادبیات ایجاد شده پیرامون دوره زندگی ادبیاتی توسعه یافته است، اما این ادبیات فاقد قدرت (structural punch) ساختاری و پژوهش درباره موضوعاتی است که می‌توان در دیدگاه‌های فمینیست و دیدگاه‌های انتقادی در مورد نژاد پیدا کرد. ما به ایجاد یک سنت مطالعاتی انتقادی در مورد سن نیازمندیم. سرفصل‌های این برنامه عبارتند از:

۱- پ (۱) تحلیل‌های تاریخی درباره تقسیمات سنی، معانی فرهنگی و قشر بندی

Howard P. Chudacoff, How Old Are You? Age Consciousness in American Culture. (Princeton University Press, 1989); Thomas Cole, Journey of Life: A Cultural History of Aging in America (Cambridge Univ. Press, 1997).

۱- پ (۲) پژوهش تطبیقی درباره نظریات ساختار بندی سنی که اغلب به وسیله انسان‌شناسان و جامعه‌شناسان ارائه شده‌اند

David I. Kertzer and K. Warner Schaie, eds., Age Structuring in Comparative Perspective. (Lawrence Erlbaum, 1989);

David Kertzer and J. Keith, eds., Age and Anthropological Theory. (Cornell Univ. Press, 1984);

Jean S. La Fontaine, ed., Sex and Age as Principles of Social Differentiation. London: Academic Press, 1978;

S.N. Eisenstadt. From Generation to Generation (NY: Macmillan, 1956);

Jenny Hockey and Allison James, Growing Up and Growing Old: Ageing and Dependency in the Life Course (Sage, 1993).

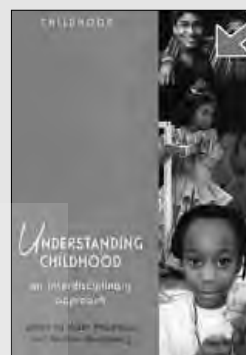
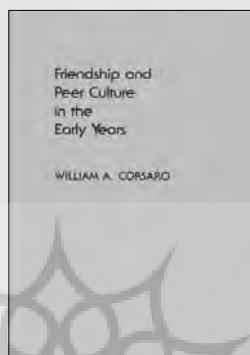
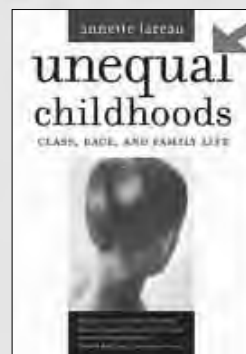
۱- پ (۳) نظریات مربوط به نسل (مقوله‌ای با مفاهیم مختلف که نیاز به تعریف دارد)

David Kertzer, "Generation as a sociological problem." Annual Review of Sociology 9 (1989): 125-149.

Leena Alanen and Berry Mayall, eds., Conceptualizing Child-Adult / and Berry Mayall, Towards a Sociology For Childhood

۱- ت) ظهور یک حوزه فرعی (نسبتاً) جدید

۱- جامعه‌شناسی دوران کودکی در سال ۱۹۹۸ به یک بخش پژوهشی کامل وابسته به انجمن بین‌المللی جامعه‌شناسی و بعد از چند سال به یک گروه کاری تبدیل شد. انجمن جامعه‌شناسی آمریکا نیز یک بخش پژوهشی نسبتاً جدید در خصوص جامعه‌شناسی کودکان و نوجوانان ایجاد کرده است (دقت کنید که در اینجا برخلاف اروپا استفاده از «کودکان» به «دوران کودکی» ترجیح داده شده است). ... «دوران کودکی» عنوان مجله‌ای بین‌المللی در حوزه پژوهش کودکان است که به وسیله انتشارات سیج (sage) با ویراستارانی از چهار کشور که وابسته به «مرکز پژوهش برای کودکان»، در کشور نروژ است و تاکنون ۹

109.

این کتاب که توسط تهیه کننده این کتاب‌شناسی نوشته شده است مباحثی چون: مقولات اولیه تئوریک این حوزه، تئوریهای جامعه‌پذیری، دعوت به پژوهش روی کودکان به عنوان کنشگران در گستره نهادها و بحث درباره ارتباطات این حوزه با تفکر فمینیستی را شامل می‌شود. برای مطالعه در این باره همچنین می‌توانید به بخش «جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی دوران کودکی» که شامل ۳۰۰ مدخل در کتاب دایره‌المعارف تاریخ دوران کودکی است و با ویراستاری پائول اس. فاس و توسط انتشارات مک میلان منتشر خواهد شد^۱ نیز مراجعه کنید.

William Corsaro, The Sociology of Childhood (Sage, 1997).

این کتاب نخستین کتاب آموزشی است که در حوزه «جامعه‌شناسی دوران کودکی جدید» منتشر شده است. این کتاب نسبت به کتاب جیمز و پروت گرایش بیشتری به دیدگاه روان‌شناسی رشد دارد. برای مثال در نظریه «کوروسارو» درباره بازی و کنش متقابل کودکان به عنوان «بازتولید تفسیری» این مسئله بارز است. این کتاب همچنین بررسی جامعی از مطالعات زبان‌شناسی اجتماعی و سایر مطالعات تجربی درباره تعامل کودکان با یکدیگر ارائه می‌دهد.

Robert Coles, Migrants, Sharecroppers, Mountaineers (Little Brown, 1971);

نویسنده^۲ همچون یک روان‌درمانگر آغازگر نوشتن درباره کودکان با یک کتاب مهم (کودکان خشونت) است که براساس مجموعه‌ای از مصاحبه‌ها با کودکان آمریکایی تبار جنوب نوشته شده است. او همچنین در وارد کردن حرف‌ها و تجربیات متنوع خارج از خانه کودکان به زمینه‌های خاص اجتماعی، اقتصادی و تاریخی و... پیشگام به حساب می‌آید.

۱- پ) نظریه پردازی درباره سنخها و روابط سنی

سن، همچون جنسیت و نژاد، یکی از سنخهای تقسیم مبتنی بر قدرت حیات اجتماعی است. اگرچه نظریه‌پردازانها درباره سن (در مقایسه با تئوریهای

شماره از آن منتشر شده است، منتشر می‌شود. قدیمی‌تر از این مجله مجموعه‌ای است که با عنوان سالنامه «مطالعات جامعه‌شناسانه درباره رشد کودک» منتشر می‌شود. ویراستاران این مجله عبارت‌اند از: پاتریسیا آدلرونانسی ماندل. «آینده مجموعه‌های دوران کودکی» (The Future of Childhood Series) عنوان یک مجموعه کتاب در حال گسترش و بسیار جالب است که به وسیله آن پروت ویرایش و توسط انتشارات روتلج و فالمر (Routledge/Falmer Press) در حال انتشار است...

در این خصوص نهضتی در ایالات متحده به راه افتاده است (به عنوان مثال در دانشگاه رانگرز Rutgers University سایت <http://children.camden.rutgers.edu>، در دانشگاه کیس ریسرو غربی Case Western Reserve University سایت www.cwru.edu/artsci/childstudies، دانشگاه شرقی واشنگتن Eastern Washington University و دانشگاه‌های انگلستان (دانشگاه غیرحضوری سایت www.open.ac.uk/courses) به منظور توسعه بین رشته‌ای برنامه‌ها در مطالعات دوران کودکی ایجاد شده‌اند.

Geographies of Young People: The Morally Contested Spaces of Identity by Stuart C. Aitken;

در این زمینه همچنین یک ویژه‌نامه زیر چاپ از نشریه دوران کودکی (۳۰۰۲) که به وسیله مارتا گاتمن و نینگ دی کونینک - اسمیت با عنوان کودکان در مکانهای عمومی: مکانها جغرافیا و چشم‌اندازهای فرهنگی و یک تحلیل تطبیقی جالب اثر سیدنی کاتز تحت عنوان بزرگ شدن دختران/ تنگتر شدن حلقه‌ها: محدودیت‌های فضای دانش در شهرهای سودان و ایالات متحده^۲ در کتابی که وی و جانسی مونک با هم ویرایش کرده‌اند به چاپ رسیده است. مشخصات این اثر به قرار زیر است:

In Cindi Katz and Janice Monk, eds., Full Circles: Geographies of Women Over the Life Course (Routledge, 1993).

۳- دیدگاه‌های ساختاری (کلان و مقایسه‌ای) مطالعه دورانهای کودکی

این دیدگاه به وسیله جامعه‌شناس دانمارکی به نام جنز کورتوپ به طرز بسیار عمیقی تئوریزه شده است. برای این منظور می‌توانید به منابع زیر مراجعه کنید:

"A voice for children in statistical and social accounting" in James and Prout; Qvortrup's introduction to Childhood Matters;

Donald Hernandez, America's Children: Resources from Family, and the Economy (Russell Sage, 1993).

در این پژوهش هرناندز بیشتر بررسی سیمای جمعیت‌شناختی کودکان را کانون توجه خود قرار می‌دهد تا آمار مربوط به خانوارها و والدین را.

Steven Kennedy, Peter Whiteford and Jonathan Bradshaw, "The economic circumstances of children in ten countries," in Brannen and O'Brien, eds., Children in Families.

Chiaro Saraceno, "The social construction of childhood: Child care and education policies in Italy and the United States," Social Problems 31 (1984): 351-363. Italy

آمریکا و ایتالیا از نظر گستره دخالت‌های دولتی و معیارهای تشخیص گروه‌های دارای نیازهای ویژه با هم متفاوت‌اند. این تمایز در درک تجربیات بهنجار کودک و در تعاریف آنها از حقوق و نیازهای متفاوت کودکان قابل مشاهده است.

جودیت انو (Judith Ennew) که یک انسان‌شناس در دانشگاه کمبریج است، یک تیم بین‌المللی از پژوهشگرانی را که در حال انجام تحقیقی تطبیقی در خصوص اقتصاد سیاسی «کودکان خارج از خانه» (اصطلاحی که آنها برای کودکان خیابانی و کودکان کارگر به کار می‌برند) هستند سازماندهی کرده است. این روش شامل استفاده از روش‌های مشارکتی و با تأکید بر تجربیات کودکان است. (برای این موضوع به شماره مخصوص این نشریه درباره دوران کودکی، جلد سوم، شماره ۲، ماه می ۱۹۹۶ مراجعه کنید).

۲- تاریخ، انسان‌شناسی و جغرافیای دوران کودکی

مطالعه در این حوزه با کتاب قرنهای کودکی اثر فیلیپ آریز شروع شد (Centuries of Childhood) (Vintage, 1962). با انتشار دیگر کتاب‌های بسیار مفید از قبیل کتاب «ویوی» یا «ناز لیزر» تحت عنوان بهادادن به کودک بی‌ارزش (Pricing the Priceless Child, Basic, 1985) که در سال ۱۹۸۵ توسط انتشارات بیسک منتشر شد تحولی در دیدگاه‌ها صورت می‌گیرد.

برای دسترسی به یک مجموعه بزرگ و غنی از اسناد مهم درباره تاریخ دورانهای کودکی در ایالات متحده می‌توانید به منابع زیر مراجعه نمایید:

Fass and Mary Ann Mason, eds., Childhood in America (NYU Press, 2000) Hugh Cunningham, Children and Childhood in Western Society Since 1500 (Longman, 1995).

Sharon Stephens, ed., Children and the Politics of Culture (Princeton, 1995)

Nancy Scheper-Hughes and Carolyn Sargent, eds., The Cultural Politics of Childhood (Univ. of California Press, 1998).

این کتاب که مجموعه‌ای از مقالات است، حاصل مطالعه انسان‌شناسی است که کودکان و دورانهای کودکی را در ایالات متحده، اکوادور، ژاپن، اسرائیل، کانادا، پرتغال، کوبا، جمهوری دومینیک، جامائیکا، آفریقای جنوبی، انگلیس، کرواسی، برزیل و مکزیک مورد مطالعه قرار داده‌اند. موضوعات محوری این پژوهش‌ها عبارت‌اند از: مذاکره کودک - والدینی، بقای کودک و کودکان و خشونت.

جغرافیای دورانهای کودکی نیز یک حوزه در حال شکل‌گیری است که در این حوزه می‌توان به منابع زیر اشاره کرد:

Children's Geographies: Playing, Living, Learning (Routledge, 2001) edited by Sarah L. Holloway and Gill Valentine;

الف - ۱) تجربیات کودکان درباره مشارکت فعال در حیات خانواده.

Annette Lareau. Unequal Childhood: The Importance of Social Class in Family Life (University of California Press, 2003).

این کتاب مطالعه‌ای تطبیقی است که براساس بررسی‌های میدانی و تعدادی مصاحبه در ایالات متحده درباره طبقه و تمایزات نژادی در زندگی‌های روزانه کودکان و الگوهای پرورش کودک شکل گرفته است. مؤلف این کتاب دریافت که والدین طبقه متوسط بر فعالیتهای سازمان یافته و طبقه‌بندی شده بر اساس سن تأکید می‌کردند و معطوف به تربیت هماهنگ و برنامه‌ریزی شده کودک است. اما در مقابل کودکان طبقه کارگر و طبقات کم‌درآمد اوقات را با بستگان و گروه‌های سنی مختلط می‌گذراندند. هم و غم والدین آنها معطوف به ایجاد فضاهای سالمی بود که رشد طبیعی کودکان را تشویق می‌کرد.

Berry Mayall, Negotiating Health: Primary School Children at Home and School (Cassell, 1994)

این کتاب با در نظر گرفتن گزارش‌های مربوط به کودکان ۵ و ۹ ساله لندن به عنوان نقطه شروع برای مطالعه اینکه چگونه سلامت آنها در خانه و مدرسه حفظ شده، ارتقا یافته، تخریب شده و تأمین می‌شود، به توضیح نقش مراقبتی معلم، نظام مراقبت بهداشتی مدرسه و تعامل اولیا و معلمان در خصوص کودکان می‌پردازد.

Carol Smart, Bren Neale and Amanda Wade The Changing Experience of Childhood: families and divorce (Polity Press, 2001)

این کتاب شامل مجموعه‌ای از گزارش‌های ارائه شده توسط کودکان در خصوص زندگی خانوادگی بعد از طلاق در انگلستان است.

Rosalind Edwards, ed., Children, Home and School: Regulation, Autonomy or Connection? (Routledge/ Falmer 2002).

در این کتاب نویسنده دیدگاه‌ها و اعمال کودکان را به کانون پژوهش روی روابط خانواده - مدرسه پیوند می‌زند.

الف - ۲) زندگی‌های روزانه کودکان و تعاملات متقابل آنها در دبستانها و

پیش دبستانها

ادبیات این حوزه بسیار گسترده و در حال رشد است و دربرگیرنده مطالعات آمریکا محور است. از مهم‌ترین منابع این حوزه می‌توان به آثار زیر اشاره کرد:

Philip Jackson, Life in Classrooms;

Barrie Thorne, Gender Play: Girls and Boys in School;

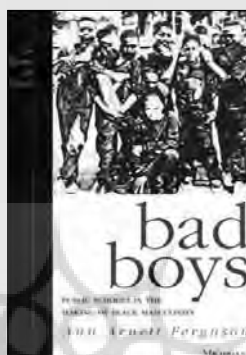
William Corsaro, Friendship and Peer Culture in the Early Years (preschool);

Vivian G. Paley's books on a kindergarten Class;

Patricia Adler and Peter Adler, Peer Power;

Anne Ferguson, Bad Boys: Public schools in the Making of Back Masculinity;

Amanda Lewis, Race in the Schoolyard;

این دیدگاه موقعیت و تجربیات گروه‌های خاصی از کودکان را (به عنوان مثال آنهایی که در خیابانهای ژوهانسبورگ یا در کارخانه‌های بنگلادش زندگی می‌کنند) با ساختارها و تغییرات اقتصادی و سیاسی مرتبط می‌کند. در این دیدگاه اگر چه خانواده‌ها والدین و مدارس مورد نظر قرار گرفته‌اند اما حوزه مورد مطالعه بسیار بزرگ‌تر از این است. کودکان در مرکز تصویرند و کانون تحقیق، دفاع سیاسی از کودکان در زمینه‌های متغیر و تحمیل شده بر آنان است. از دیگر منابع مرتبط در این باره می‌توان به کار جو بویدن با نام دوران کودکی و سیاستگذاران: دیدگاهی مقایسه‌ای در خصوص جهانی شدن دوران کودکی و اثر بنوگلوئر با نام کودکان خیابانی: ساختارزدایی از یک ساختار اشاره کرد. همچنین اثر جیمز پروت یعنی ساختن و بازسازی دوران کودکی (Constructing and Reconstructing Childhood) در این زمینه قابل تأمل است. همچنین برای آگاهی از طرح‌های توسعه محور اجتماع (در ارتباط با کودکان به مثابه مشارکت‌کنندگان اجتماعی) می‌توانید به اثر راجو. اهارت تحت عنوان مشارکت کودکان: نظریه و عمل در خصوص درگیری کودکان در توسعه اجتماع اشاره کرد که در سال ۱۹۹۷ توسط انتشارات آرت اسکن منتشر شده است.

۴- ساختار اجتماعی دورانهای کودکی ... مطالعات کیفی

الف) مطالعات مربوط به دنیای کودکان در سنت کنش متقابل و قوم‌نگاری

Berry Mayall, ed., Children's Childhoods: Observed and Experienced (Falmer, 1994).

این کتاب راجع به مطالعات تجربی درباره کودکان انگلیسی در مدرسه، خانه و محیط‌های شهری است. شامل موضوعاتی از قبیل: استفاده آنها از تلویزیون، صحبت درباره دیده‌هایشان و ساختار گفتمانی دوران کودکی در جامعه بزرگسال (برای مثال «مهم‌ترین خواسته‌های بچه» و «وابستگی» - شامل تحقیق درباره فهم کودکان در مورد چنین سازهایی).

۵۴

کتاب ماه
علوم اجتماعی

شماره‌های ۱۰۰-۱۰۱-۱۰۲
بهمن، اسفند، فروردین
۱۳۸۴-۸۵

Debra Van Ausdale and Joseph Feagin. The First R: How Children Learn Race and Racism.

خصوص همچنین می‌توانید به کتاب زیر مراجعه کنید.

The Children's Culture Reader, edited by Henry Jenkins (NYU Press, 1998).

الف - ۳) کنش متقابل کودکان در محله‌های زندگی

Marjorie Harness Goodwin, He-Said She-Said: Talk as Social Organization Among Black Children;

الف - ۶) کودکان به مثابه مصرف‌کنندگان

Elizabeth Chin, Purchasing Power: Black Kids and American Consumer Culture (Univ. of Minnesota Press, 2001).

در این کتاب ماجوری‌هارنس گودوین از سازمان اجتماعی در بین کودکان سیاهپوست صحبت می‌کند. (این کتاب تکان‌دهنده مثالی از یک سنت درخشان درباره پژوهش در حوزه زبان‌شناسی اجتماعی در بین کودکانی است که گرایش به مطالعه بحث‌های کودکان دارد). مثال دیگر در این زمینه کتاب زیر است.

Douglas Maynard "On the functions of social conflict among children" American Sociological Review, 50 (1985): 207-223)

این کتاب یک قوم‌نگاری از کودکان آمریکایی آفریقایی تبار، کودکان طبقات با درآمد پایین و ارتباط آنها با مصرف است.

- David Buckingham, After the Death of Childhood: Growing Up in the Age of Electronic Media (Blackwell, 2000).

Roger Hart, Children's Experiences of Place (Irvington, 1979).

- Viviana Zelizer, "kids and commerce," Childhood 9 (2002): 375-396.

مطالعه‌ای نو و از نمای نزدیک (close-up) درباره کاربردها و تجربیات کودکان از فضا در یک دهکده نیوزلندی... مکان‌های اختفا، گستره‌های فضایی، مکان‌های خطرناک و مکان‌های راحت از جمله موضوعات مورد مطالعه این کتاب است. براساس یافته‌های کتاب پسرها از دو برابر گستره فضایی نسبت به دختران هم سن خود برخوردارند.

این کتاب به نظریه‌پردازی در خصوص فعالیت‌های اقتصادی کودکان در روابط آنها با دیگر اعضای خانوار، عوامل سازمان‌های خارج از خانوار و سایر کودکان می‌پردازد.

- Deborah S. Davis and Julia S. Sensenbrenner, "Commercializing childhood: Parental purchases for Shanghai's only child," In D. S. Davis, ed. The Consumer Revolution in Urban China (U of CA press, 2000).

الف - ۴) پژوهش قوم‌نگارانه درباره کودکان در مکان‌های عمومی (برای مثال موقعیت‌های آنها به عنوان اشخاص غیر حقیقی)

Spencer Cahill, "Childhood and public life: Reaffirming biographical divisions" Social Problems 37 (1990): 390-402;

الف - ۷) پژوهش در خصوص موارد استفاده و تجربیات کودکان از زمان

- Elliott Medrich et al, The Serious Business of Growing Up: A Study of Children's Lives Outside School (Univ. of Calif., 1992).

"Children and civility: Ceremonial deviance and the acquisition of ritual competence," Social Psychology Quarterly 50 (1987): 312-321.

این کتاب، حاصل تحقیقی پیمایشی در میان کلاس پنجمی‌های اوکلند و شامل اطلاعات مفید در این زمینه است.

در این فصلنامه همچنین می‌توانید بخش مربوط به جغرافیای دورانهای کودکی را نیز مطالعه کنید.

- Pia Christensen and Chris Jenks, "All we needed to do was blow the whistle: Children's embodiment of time," in S. Cunningham Burley, ed., Exploring the Body (Macmillan, 2000).

الف - ۵) تحقیق درباره آداب محلی بازیهای کودکان

این تحقیقات با کارهای لونا و بیتراویبه شروع شد. آنها بنیانگذار سنتی بودند که کودکان را جدی می‌گرفت و شعائر، فرهنگ‌های قومی و بازیهای آنها را ثبت می‌کرد. بری یان ساتو اسمیت آثار ارزشمندی در خصوص آداب محلی کودکان خلق کرده است. این آثار شامل دقایق و جزئیات مطالعات و نظریات ارائه شده در خصوص بازیهای کودکان است.

الف - ۸) پژوهش در خصوص تجربیات کودکان در مورد بدن
Alan Prout, ed., The Body, Childhood and Society (Macmillan, 2000);

Karin Martin, "Becoming a gendered body: Practices of preschools," American Sociological Review 63 (1998):

کتاب جهان‌های فرهنگی کودکان که توسط انتشارات ویلی در سال ۲۰۰۳ منتشر شده است خبر از یک حوزه وسیع مطالعاتی در این باره می‌دهد. در این

کمک‌کنندگان (Helpers) از قبیل راهنمایان دم در، مسئولان آسانسورها و بیکرها مثالهایی از اعمال نهادی برای وارد کردن کودکان در حلقه‌های مراقبت... و کنترل است.

Bluebond-Langner, M. *The Private Worlds of Dying Children* (Princeton, 1978).

این کتاب مطالعه‌ای مربوط به کودکان مبتلا به سرطان و روشهای درک محیط بیمارستان به وسیله آنها است. در این پژوهش کودکان مورد مطالعه حتی هنگامی که از مرگ محتوم خویش نیز آگاه می‌شدند چیزی در این مورد به والدین‌شان نمی‌گفتند زیرا می‌دیدند که آنها چقدر نگران‌اند و نمی‌خواستند که بیشتر از این آنها را نگران کنند.

Alan Prout, "Sickness as a dominant symbol in life course transitions" *Sociology of Health and Illness* 11 (1989): 336-59.

این اثر شامل بحثی درباره چگونگی واکنش پسران و دختران به بیماری هم سن و سالهای خود است... در این اثر نشان داده شده است که دختران بر خوردی همدلانه و پرستارانه نسبت به هم سن و سالهای خود دارند و برای مثال به عیادت دوستان بیمار خود در منازلشان می‌رفتند اما پسران بیماری را به عنوان نقطه ضعف در رقابت درک می‌کردند.

Also by Prout. "Off school sick": Mothers' accounts of school sickness absence," *Sociological Review* 36 (1988): 765-789.

این اثر شامل چند مصاحبه به منظور بررسی نظرات مادران کودکانی است که ادعا می‌کردند مریض‌اند. این مادران ادعاهای کودکان را در سه گروه «تظاهر»، «افسردگی» و «واقعا بیمار» طبقه‌بندی می‌کردند (دقت داشته باشید که کودکان تجربیات خاص خود را در این خصوص دارند).

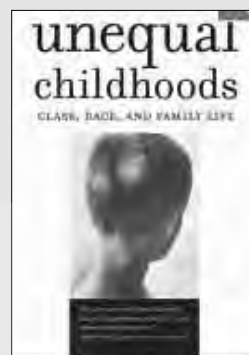
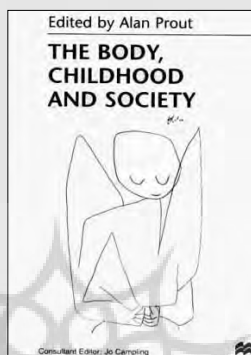
'Wet children' and little actresses': Going sick in primary school, *Sociology of Health and Illness* 8 (1986): 111-136

نویسندگان در این اثر به مسئله چگونگی تفسیر اولیای مدرسه از ادعاهای کودکان در مورد مریض بودن و طبقه‌بندی نحوه تربیت کودکان توسط والدین پرداخته‌اند.

Pia Christensen, "The social construction of help among Danish Children," *Sociology of Health and Illness* 15 (1993): 488-502.

این اثر مطالعه‌ای قوم‌نگارانه درخصوص کودکان کلاس اولی دانمارکی در مقطعی از بیماری و تصادفات جزئی است که به بحث درباره چگونگی کمک دادن کودکان به دیگران نیز پرداخته شده است. این اثر همچنین به بحث درباره وقت، زمان و چارچوبهای مختلفی می‌پردازد که کودکان در مقایسه با بزرگسالان در قالب آنها کار می‌کنند.

Elise Boulding, "The nurture of adults by children in family settings," in Helena Lopata, ed, *Research in the Interweave of Social Roles. Women and Men* vol. 1 (1980):

494-511.

(ب) کودکان به مثابه مشارکت‌کنندگان در فرآیند کار خانوادگی

Miri Song, "Helping Out": Children's labor participation in Chinese take-away businesses in Britain in" Brannen and O'Brien, eds., *Children in Families*.

Virginia Morrow, "Rethinking childhood dependency: Children's contributions to the domestic economy," *The Sociological Review* 44 (1996): 58-77.

Marjorie Faulstich Orellana, "The work kids do: Mexican and Central American immigrant children's contributions to households, school, and community in California," *Harvard Educational Review* 71 (3): 366-389.

Also see Orellana, Barrie Thorne, Anna Chee, and Wan Shun Eva Lam, "Transnational childhoods: The participation of children in processes of family migration," *Social Problems* 48 (2001): 573-592;

Orellana, Thorne, Lam, and Chee, "Raising children, and growing up, across national borders: Comparative perspectives on age, gender, and migration," in Pierrette Hondagneu-Sotelo, ed., *Gender and U.S. Immigration: Contemporary Trends* (Univ. of California Press, 2003).

Marianne Gullestad, "Children's care for children," in *V of The Art of Social Relations* (Scandinavian Univ. Press, 1992).

Jean Doyle, "Helpers, officers, and lunchers: Ethnography of a third-grade class," in *The Cultural Experience* ed by Spradley and Mc Curdy.."

Nick Lee, *Childhood and Society: Growing up in an Age of Uncertainty* (Open Univ. Press, 2001).

این کتاب بحثی تأمل‌برانگیز در خصوص تقسیمات مفهومی و نهادی بین «موجودات انسانی بزرگسال» و «کودکان در حال انسان شدن» از یک طرف و از بین رفتن این تقسیم‌بندی در عدم قطعیت دوران معاصر از طرف دیگر است. این اثر به برجسته ساختن مطالعه بزرگ شدن کودکان می‌پردازد.

Julia Brannen, "Discourses of adolescence: Young people's independence and autonomy within families", in Brannen and O'Brien, *Children in Families*.

این کتاب مطالعه‌ای است در خصوص انتقال از دوران کودکی به دوران بزرگسالی در بین جوانان بریتانیایی، سازه‌های اجتماعی متفاوت دوران بزرگسالی (که مورد تأیید والدین و کودکان ۱۶ ساله آنهاست) و گفت‌وگوهای بین آنها. نگرانی والدین به عنوان نشانه مهربانی در نظر گرفته شده است.

Pat Allatt, "Conceptualizing parenting from the standpoint of children Relationships and transition in the life course," in Brannen and O'Brien, *Children in Families*.

این اثر در خصوص موضوعاتی همچون تغییرات جزئی استفاده‌های کودکان از زمان در فضای خانواده، دسترسی به پول، موقعیت‌یابی فضا و تغییرات در مسئولیتها بحث شده است.

Robert Dingwall et al, *The Protection of Children: State Intervention and Family Life* (Blackwell, 1983)

این کتاب یک مطالعه تجربی درباره کنشهای متقابل کارشناسان امور بهداشتی (health workers)، مددکاران اجتماعی، معلمان، پزشکان، پلیسها و قاضیها به عنوان کسانی که گزارشهای مربوط به عکس‌العمل خانواده‌ها در خصوص بیماری کودکان در انگلیس را تهیه می‌کنند، می‌باشد.

ج) تحقیقات روانکاوانه روی شکل‌گیری (شکل‌گیری عمیق عاطفی) کودکان از طریق روابط عمیق اجتماعی با دیگران در زمینه‌های خاص فرهنگی.

Jean Briggs. *Inuit Morality Play: The Emotional Education of a Three-Year- Old* (Harvard, 1998).

این کتاب نمونه‌ای قابل تحسین از آثاری است که ارتباطی دیالکتیکی را بین روشهای از نظر فرهنگی مشترک زیستن و طبیعت منحصر به فرد و کنشهای (افراد) و (آنها) را که به ذهنیت و کنشهای کودکان مربوط است) برقرار می‌سازد. در این زمینه همچنین می‌توانید به آثار زیر مراجعه کنید:

Briggs, *Never in Anger: Portrait of an Eskimo Family* (Harvard, 1980).

"Mazes of meaning: How a child and a culture create

در این اثر بولدینگ با تعدادی از دانش‌آموزان دبیرستانی ایالات متحده در مورد خاطرات آنها در خصوص مراقبت و کمک به والدین‌شان مصاحبه کرده است. در این اثر از همدلی به عنوان اساس روابط کودک - والدین بحث شده است. در مورد کار کودکان ادبیات انسان‌شناسانه گسترده‌ای وجود دارد (شامل بردگی کودک و کار مزدوری). برای مثال می‌توانید به اثر زیر مراجعه کنید:

O. Nieuwenhuys, *children's Lifeworlds: Gender, Welfare and Labour in the Developing World* (Routledge, 1994).

پ) بزرگ شدن به عنوان فرآیندی اجتماعی (نیازها و حقوق، مقوله‌هایی که به طور اجتماعی ساخته شده و مورد بحث قرار می‌گیرند، در طول دوره زندگی از نظر بیولوژیکی و تاریخی تغییر می‌یابند).

هانه‌هاوبند، متخصص روانشناسی رشد در نروژ، با انجام پژوهش‌های آزمایشی در خصوص تعدیل بین خواسته‌ها و حمایت‌های والدین از یک طرف و نظرات کودکان در خصوص خودمختاری از طرف دیگر، دیدگاهی مناسب را ارائه کرده است. او در جست‌وجوی آن است تا از دوگانگی زمینه فردی و فرضیات متعارفی که مسیرهای چندگانه رشد را تاریک می‌کنند، فراتر رود. او اطلاعات جزئی را از طریق «مصاحبه‌های مربوط به سبک زندگی بزرگسالان جمع‌آوری می‌کند او دریافت که کودکان ۴ و ۵ ساله نروژی مایل‌اند، فکر کنند که به وسیله خودشان در حال تغییرند، در حالی که والدین آنها از استراتژیهای مختلف برای رشد کودکانشان صحبت می‌کنند. از میان آثار انگلیسی او می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

Hanne Haavind and Agnes Andenaes, "When parents are living apart: Challenges and solutions for children with two homes," in Arnlau Leira, ed., *Family Sociology*, Report no.5, Institute for Social Research,

Hanne Haavind, "Contesting and recognizing historical changes and selves in development: Methodological changes" in Thomas Weisner (ed.), *Discovering Successful Pathways in Children's Development* (forthcoming).

Ann Solberg, "Negotiating Childhood: Changing constructions of age for Norwegian children," in James and Prout, *Constructing and Reconstructing Childhood*.

در این اثر به موضوعاتی چون اقدامات فعالانه کودکان برای دسترسی به استقلال بیشتر و «سن اجتماعی» پرداخته شده است (هنگامی که یک کودک احساس می‌کند که بزرگ‌تر شده است).

Rivka Polatnick ("Too old for child care? Too young for self-care?: Negotiating after-school arrangements for middle school," *Journal of Family Issues* 23(6), 2002)

این اثر به تحلیل روش‌هایی می‌پردازد که از طریق آنها والدین و کودکان در خصوص برنامه‌های مربوط به رشد به توافق می‌رسند.

را با نظریه مردم‌روش به منظور مطالعه راه‌هایی که کودکان کتابهای فمینیستی کودکان را درک می‌کنند، ترکیب کرده است. کتاب خرده شیشه‌ها (Shards of Glass 1993) که متعاقب این اثر در سال ۱۹۹۳ منتشر شد به گزارش تعاملاتی می‌پردازد که طی آنها کودکان مجبور به سخن گفتن و نوشتن به روش‌هایی می‌شوند که مختل‌کننده دو آلیسم مرد و زن است.

Leslie Margolin, Goodness Personified: The Emergence of Gifted Children (Aldine, 1994).

این کتاب مطالعه‌ای تاریخی و مردم‌نگارانه درباره گفتمان و مجموعه‌ای از اعمال مرتبط با آموزش نخبگان است که به انتشار نابرابری اجتماعی در بین کودکان می‌پردازد. این مطالعه نشان می‌دهد که متخصصان به ایجاد همان واقعیاتی که آنها مطالعه می‌کنند کمک کرده‌اند. و به زبانی آکادمیک‌تر مثال دیگری است کالایی کردن (reification) انواعی از کودکان است.

Joel Best, Threatened Children: Rhetoric and Concern about Child-Victims (Chicago, 1990).

این کتاب به تحلیل تصویر مخاطره‌های کودکان در دنیای معاصر (سوءاستفاده از کودک، زنی با محارم، تجاوز به عنف، دیگر آزاری و وقاحت‌نگاری) و قدرت تحریک متخصصان و رسانه‌ها در ایجاد نگرانی عمومی می‌پردازد. تأثیرات روی موقعیت‌یابی و تجربه‌های کودکان شامل یک کاهش چشمگیر در استقلال فضایی (spatial autonomy) آنها).

همچنین درباره تصاویر کودکان و دوران کودکی در هنر و فرهنگ عامه ادبیات خاصی وجود دارد. در این مورد می‌توان به مقاله تأثیرگذار پیتر فولر اشاره کرد که بازنمایی‌های دوباره آریز از کودکان در هنر اروپایی را به طور کامل پیش روی خواننده می‌نهد:

Peter Fuller, "Uncovering childhood" in Martin Hoyles, ed., Changing Childhood (1979).

اما در مورد فرهنگ عامه:

Ellen Seiter, Sold Separately: Parents and Children in Consumer Culture (Rutgers, 1993)

Stephen Kline, Out of the Garden: Toys and Children's Culture in the Age of TV Marketing (Verso, 1993);

Lynn Spigel, "Seducing the innocent: Childhood and television in postwar America," in W.S. Solomon and R.W. McChesney, eds., Ruthless Criticism (U of Minn., 1993).

Henry Jenkins, ed., The Children's Culture Reader (NYU Press, 1998).

این اثر مجموعه‌ای از مقالات قبلاً منتشر شده (به وسیله مورخان، مردم‌شناسان و جامعه‌شناسان در مطالعات فرهنگی و ادبیات) است که تحت عنوانی همچون: بی‌گناهی کودک، روابط جنسی دوران کودکی، بازی کودک، خانواده در بحران، کودکان در جنگ، فرهنگ عامه و خانواده، آزادی و مسئولیت‌پذیری و خانواده آسان‌گیر سازماندهی شده‌اند.

۵- تفکرات روش‌شناسانه

Pia Christensen and Allison, James, eds., Research with Children: Perspectives and Practices (Routledge/Falmer, 2000). Essays on the methods and ethics of child research. این کتاب مقالاتی درباره روشها و اخلاقیات پژوهش درباره کودک است.

each other," in W.A. Corsaro and P.J. Miller, eds., Interpretive Approaches to Children's Socialization (Jossey-Bass, 1992).

د) سازه‌های نمادین یا گفتمانی کودکان و دوران کودکی

Daniel Thomas Cook, ed., Symbolic Childhood (Peter Lang Publishing, 2002).

این کتاب شامل مجموعه‌ای از تحقیقات بنیانی در مورد نمودهای دوران کودکی است و بر ارتباطات بین اعمال قدرت و تصاویر کودکان و دوران کودکی تأکید می‌کند.

Valerie Walkerdine, Schoolgirl Fictions (Verso, 1990).

در این کتاب نویسنده به تئوریزه کردن تنظیم گفتمانی کودکان می‌پردازد. برای مثال می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «مفهوم کودک در تعلیم و تربیت پیشرفته... کودکی که به واسطه زنان (مادران و معلمان) تربیت می‌شود، دختران رها شده در موقعیتهای متناقض، بحث در مورد نگاه جنسی به دختران مدرسه‌ای، چیزی که به دوران کودکی به عنوان نشانه‌ای از تحریک جنسی اشاره دارد (یک نویسنده از آن چنین یاد می‌کند. که: جنسیت امری تخیلی و افسانه‌ای است که به طور واقعی تجربه می‌شود). فریگاه‌ها و همکاران او در آلمان در کار خود تکنیکی را معرفی کردند که از طرف آنها «عملکرد خاطره» نامیده شد (این کار Female Sexualization: A Work of Memory نام دارد). در این کار آنها خاطرات، عکسها و نوشته‌های شخصی را به منظور آشکار کردن تجربیات کودکان در خصوص مسائل جنسی، به طور مثال در تجربیات آنها دربارهٔ موها و پاهایشان، مورد بررسی قرار دادند.

Bronwyn Davies, Frogs and Snails and Feminist Tales (Allen & Unwin, 1989).

در این کتاب نویسنده در تحقیق خود در یک آمادگی نظریات ساختارگرایانه

Cultural Landscapes”

4. “Growing girls / closing circles: Limits on the spaces of knowing in rural Sudan and US cities”
5. The Social Construction of Childhoods
6. the social construction of child hoods

- The Future of childhood: Toward the Interdisciplinary study of children
- Alan Prout
- Routledge Falmer
- 2004, 176 pp.

آلن پروت (Alan Prout) جایگاه کودکان و دوران کودکی را در مدرنیته اخیر مورد بحث قرار می‌دهد. به نظر وی از آنجا که بی‌ثباتی بر شرایط کلی اقتصادی و اجتماعی به طور فزاینده‌ای حاکم بوده است، بنابراین به نظر می‌رسد درباره شکل مناسبی که دوران کودکی باید به خود بگیرد، سردرگمی فرهنگی بیشتری وجود دارد. با وجود این گرایش فزاینده‌ای وجود دارد که کودکان به عنوان افراد دارای حقوق در نظر گرفته شوند، همچنین گرایش زیادی درخصوص نگهداری، کنترل و رفع مسائل کودکان وجود دارد و روش‌هایی نیز برای نیل به این خواسته ایجاد شده است. کتاب به این موضوع نیز می‌پردازد و نشان می‌دهد که بی‌ثباتیهای اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیکی و سرعت تغییر در مدرنیته اخیر، روابط کودک - بزرگسال را به نقطه بحران رسانده است. این کتاب به مسائل مربوط به میزان رفاه و آینده رفاه کودکان در کشورهای صنعتی شده می‌پردازد. ارزیابیهای آینده رفاه، مبتنی بر پژوهشهای جدیدی است که به روندهای اجتماعی کشورهای متعدد می‌پردازد. به طور عمده، این کتاب همچنین درباره مشارکت و درگیری افراد جوان در فرایند تصمیم‌گیری نیز بحث می‌کند.

• نیر پیراهری

Anne Solberg, “The challenge in child research: From ‘being’ to ‘doing’” pp 53-56 in Brannen and O’Brien, *Children in Families* (seel).

این کتاب یک مجموعه اندیش‌مندان از تأملات فکری درباره مشکلات مشاهده اعمال کودکان، «چشم‌پوشی از سن» (به عنوان یک تکنیک تحقیقی) و مصاحبه با کودکان در موضعی برابر است.

Nancy Mandell, “The least-adult role in studying children”, *Journal of Contemporary Ethnography* 16 [1988]: 433-467.

در نقطه مقابل این دیدگاه می‌توان به اثر اشاره کرد:

Gary A. Fine and K.L. Sandstrom, *Knowing Children: Participant Observation with Minors* (Sage, 1988).

این کتاب شامل بررسی سودمندی از ادبیات مسئله است. در این باره می‌توانید به کتاب سولبرگ نیز به دلیل انتقادات هوشمندانه وی از تعدادی از فرضیات مؤلفان این کتاب مراجعه کنید.

Jon Wagner, ed., *Seeing Kid’s Worlds. Special issue of Visual Sociology*, 14 (1999)

تمرکز این اثر بر چگونگی دیدن، ساختن، صحبت کردن درباره دنیاهای اجتماعی کودکان است و با عکس‌هایی که بعضاً توسط کودکان گرفته شده، مصور شده است.

John Modell, “The uneasy engagement of human development and ethnography,” in Richard Jessor, Anne Colby, and Richard Shweder, eds., *Ethnography and Human Development* (Chicago, 1996).

این کتاب یک مقاله روش‌سنجگر درباره تنش‌های بین علم‌گرایی مشهود آثار آمریکایی در رشد کودک و دیدگاه‌های تفسیری مورد استفاده قرار گرفته بوسیله مردم‌نگاران است. مدل، کسی که بین این حوزه‌ها ارتباط برقرار کرده، برخی از فریبه‌ها و تنش‌هایی را، که هنگام گفت و گوی مردم‌نگاران و روان‌شناسان مکتب رشد به چشم می‌خورد، مورد بحث قرار داده است.

بی‌نوشت:

1. “The sociology and anthropology of childhood”, 3000-word entry in *The Encyclopedia of the History of Childhood*, ed. by Paula S.Fass. NY: Macmillan, forthcoming.

۲. دیگر آثار منتشر شده این نویسنده نیز عبارت‌اند از:

Privileged Ones (Little Brown, 1977), *Children of Crisis* (Little Brown, 1977); *The Moral Life of Children* (1991).

3. “Children in Public: Places, Geography, and